

РУЛА Н.В.

*кандидатка філологічних наук,
доцентка кафедри української мови та журналістики,
Бердянський державний педагогічний університет,
м. Запоріжжя, Україна*

ВИКОРИСТАННЯ ТІКТОК ЯК ПЛАТФОРМИ ДЛЯ ПОШИРЕННЯ ОСВІТНЬО-КУЛЬТУРНОГО КОНТЕНТУ

У сучасному цифровому середовищі соціальні мережі стають не лише каналами для розваг, а й важливими майданчиками для комунікації та освіти. Однією з найбільш популярних платформ останніх років є ТікТок, що зуміла завоювати глобальну аудиторію завдяки коротким відеоформатам, алгоритмам персоналізованої видачі та простоті у використанні. За даними міжнародних досліджень, ТікТок входить до низки найбільш завантажуваних мобільних застосунків у світі, охоплюючи переважно молодіжну аудиторію. Його популярність пояснюється динамічністю контенту, широкими можливостями для самовираження та інтерактивною взаємодією між користувачами, що перетворює платформу на середовище швидкої комунікації та формування трендів. Про ТікТок говорять насамперед як про платформу для відпочинку та розваг: «ТікТок представляє собою розважальний застосунок для створення, редагування та публікації коротких відеороликів, що мають тривалість від 15 до 60 секунд. Відеоматеріали прикрашаються різноманітними фільтрами, музикою, анімацією та цікавими спецефектами. Застосунок включає в себе вбудований редактор та багато масок, фільтрів і ефектів для творчого оформлення відео» [3]. Останнім часом мережу розглядають також для просування різних видів бізнесу: «Головне – знайти супер-креативного фахівця, який зможе максимально видовишно і динамічно обіграти

специфіку вашого бізнесу і зможе створювати ефектні відео креативи» [1, с. 40]. Проте цю платформу можна використовувати й для інших цілей.

Мета дослідження – розглянути можливості використання соціальної мережі TikTok як платформи для поширення освітньо-культурного контенту, визначити її вплив на розвиток молодіжної аудиторії та окреслити потенціал інтеграції цієї платформи в освітні практики з урахуванням позитивних і негативних аспектів.

Важливо зазначити, що TikTok має китайський аналог – додаток Douyin, створений тією самою компанією «ByteDance». Douyin функціонує виключно на території Китаю та відрізняється від TikTok суворішими правилами модерації контенту, чіткішою відповідністю державним регуляціям та більш вираженою освітньо-культурною спрямованістю. Якщо TikTok у глобальному вимірі позиціонують переважно як розважальну мережу, то Douyin має ширші можливості для поширення освітнього та просвітницького контенту, що робить його значно ближчим до суспільно-корисних практик. Це зіставлення дозволяє бачити потенціал адаптації TikTok у бік збалансованого поєднання розважальної та освітньої функції.

Аналізуючи позитивні та негативні аспекти використання TikTok для розвитку молоді, варто зазначити, що платформа має неоднозначний вплив. До позитивних чинників належать можливості для самовираження, творчого розвитку та доступу до великої кількості інформації у зрозумілій і стислій формі. TikTok стимулює розвиток креативності, медіаграмотності та критичного мислення, оскільки користувачі мають навички відбору, створення та переосмислення контенту. Водночас негативні аспекти пов'язані з ризиком формування кліпового мислення, надмірного споживання розважальних матеріалів, а також поширення дезінформації та залежності від алгоритмів. Для молоді характерною стає концентрація на короткотривалих враженнях, що може ускладнювати сприйняття глибинних знань. Так, TikTok є амбівалентним інструментом, що потребує усвідомленого та контрольованого використання.

Слушну думку має Мина Ж. щодо поступового спростування стереотипу, що соціальні мережі призначені тільки для розваг: «Вміле використання соціальних мереж у освітньо-виховному процесі та культурно-просвітницькій діяльності стимулює творчий розвиток, уміння правильного пошуку інформації, відсіювання фейкових повідомлень, створення власних цікавих дописів на будь-яку тематику і тому подібне» [2, с. 278]. Погоджуємося, що «деякі можуть вважати TikTok простою соціальною мережею, яка споживає час і негативно впливає на молодь. Однак насправді це високо-функціональний застосунок, який може бути

корисним, але не кожен вміє його використовувати на повну потужність» [3]. Можливості використання TikTok з освітньою та виховною метою відкривають нові перспективи для педагогів та науковців. Короткі відеоформати дають змогу перетворювати складні теми на лаконічні й доступні пояснення, а інтерактивність сприяє залученню здобувачів освіти до процесу навчання. Освітні блогери, викладачі та установи вже активно застосовують платформу для популяризації знань у сферах науки, історії, мистецтва, мовної освіти та медіаграмотності. Водночас важливою умовою є вироблення стратегії критичного відбору контенту та формування у здобувачів умінь працювати з інформаційними потоками. TikTok у цьому сенсі може стати ефективним інструментом неформальної освіти, що поєднує інтерес молоді до цифрових технологій з освітніми завданнями суспільства.

TikTok також може стати майданчиком для популяризації української літератури та мистецтва через створення інтерактивних челенджів, цитування класиків у сучасному форматі, обговорення культурних явищ у доступній для молоді формі. Важливим напрямом є просування української мови як основи національної ідентичності: короткі мовні курси, рубрики з поясненням унікальних слів чи фразеологізмів здатні поєднати освітню й культурну функцію. Крім того TikTok дає можливість показати Україну світові – через відео з культурних заходів, фестивалів, музейних експозицій або через особисті блоги митців і науковців або просто поціновувачів українського. Завдяки візуальній динамічності та алгоритмам поширення контенту навіть невеликі ролики з елементами української культури можуть швидко ставати вірусними й досягати широкої аудиторії. Особливо дієвим є поєднання традиційних елементів із сучасними трендами, коли фольклор адаптується під популярні музичні чи візуальні стилі.

Отже, TikTok демонструє потенціал для розвитку як інноваційного освітньо-культурного середовища, здатного трансформувати процес передачі знань та плекання цінностей відповідно до вимог цифрової епохи. Виклики, пов'язані з ризиками поверхневості та дезінформації, можуть бути мінімізовані завдяки активній ролі викладачів, дослідників і державних інституцій у формуванні якісного освітнього контенту. Це відкриває перспективи інтеграції TikTok у систему освіти як додаткового ресурсу, що поєднує розвагу й навчання, сприяючи підвищенню інтересу молоді до знань. Також TikTok може стати інноваційним інструментом культурної дипломатії, що поєднує традиційний зміст із сучасними форматами і дозволяє зробити українську культуру видимою, цікавою та доступною для широкої аудиторії.

Список використаних джерел

1. Виноградова О. В., Недопако Н. М. Маркетинг у соціальних мережах: Навчальний посібник. Київ: ДУТ, 2022. 202 с.
2. Мина Ж. В. Соціальні мережі як засіб інформаційної підтримки учнівської та студентської молоді у навчально-виховному процесі та професійному виборі. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*, 2021. Т. 32 (71). № 1. Ч. 3. С. 278–282.
3. Тертична Ю. К., Любка М. М., Леонова С. В. Просування в TikTok: особливості та ефективне використання даного майданчика. *Економіка та суспільство*, 2023. Вип. 58. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3297/3221> (дата звернення: 18.09.2025).